

Nytt hem för informationen om den byggda miljön

Slutrapport för Ryhti-projektet 2020–2025

Innehåll

Förord: Från utmaningar till seger	3
Ryhti i siffror	5
Datasystemtjänsterna har tagits i bruk	6
Små preciseringar i lagen samt förordningar	8
Interoperabilitet för information om den byggda miljön	8
Starkt stöd till kommunerna och landskapsförbunden	10
Det krävs fortfarande en vilja – omfattningen och genomslaget beror på individerna	11
Information om resultaten och föregångarnas sporrande exempel	12
Indikatorer för projektet, läge 11/2025	13

Förord

Från utmaningar till seger

År 2020 fick miljöministeriet i uppdrag att genomföra följande skrivning i regeringsprogrammet: Det ska skapas ett riksomfattande digitalt register och en dataplattform för den byggda miljön, vilka ska utgöra underlag för beslut och processer om markanvändning och byggande. Redan på 1980-talet fanns det idéer om en nationell lösning av denna typ. Den föregående regeringens projekt KIRA-digi hade precis avslutats och visat kraften av samarbete inom branschen. KIRA-digi lyckades påskynda digitaliseringen av fastighets- och byggbranschen, öka antalet nya försök i branschen och utveckla branschsamarbetet. Detta var utgångspunkterna för arbetet med att genomföra skrivningen i regeringsprogrammet.

Sedan förändrades världen över en natt, då coronan spred sig. Projektet kunde inte genomföras på sedvanligt sätt. Hur kan vi genomföra ett omfattande projekt som förändrar hela Finland och engagera de viktigaste parterna, när de interaktionskanaler som är mest naturliga för människan plötsligt inte var tillgängliga? Hur kan vi skapa en helt ny innovation inom branschens informationshantering och göra den till verklighet mitt under brinnande kris? Att skapa visioner är enkelt, men att genomföra dem är förbaskat svårt – särskilt när världens stängs ner, osäkerheten ökar och tiden är knapp.

Vi behövde få tillgång till det anslag som anvisats i budgetramen i flera poster. Tidvis såg det osäkert ut med fortsatt finansiering. Coronan hade lett till en recession och skapat oreda i statsfinanserna. Osäkerheten

avspeglades även i definitionen av projektet och lagstiftningen. Det är svårt att planera långsiktigt, när de grundläggande sakerna runtomkring förändras varje dag. Det behövdes många iterationsomgångar enligt Ryhti-lösningen, vi fick hela tiden in nya öppna frågor och det fanns också en hel del frustration. Precis när det såg ut som att vi klarat oss igenom coronan fick vi ett krig i Europa och en aldrig tidigare skådad nivå av sabotage mot både fysiska objekt och cyberobjekt i västländerna. Den övergripande säkerheten behöver stärkas även inom informationshanteringen. Digitaliseringsunderstöden till kommunerna och landskapsförbunden stöder detta.

”Inom projektet har vi åstadkommit en betydande förändring i informationshanteringen för den byggda miljön, och denna kan vidareutvecklas långt in i framtiden.”

Inom projektet har vi åstadkommit en betydande förändring i informationshanteringen för den byggda miljön, och denna kan vidareutvecklas långt in i framtiden. Nu har vi tillgång till en omfattande definition av interoperabilitet för branschen, där ordlistor, kodlistor och centrala datamodeller finns på en interoperabilitetsplattform. Vi kan alla titta på en karta med planer och byggnader i vår miljö och använda oss av informationen för olika ändamål på ett säkert sätt. De kommande åren får alla kommuner och landskapsförbund på finländska fastlandet tillgång till mer moderna system och gränssnitt. De interoperabla data och dataöverföringssätten gör att alla parter sparar in på det manuella arbetet.

Stort tack till alla som har medverkat i projektet på ett eller annat sätt! Kritikerna sporrar oss att komma fram till en bättre lösning. Supportrarna kan dra nytta av arbetet i form av nya tjänster, affärsfunktioner och en effektivare verksamhet. De nya gränssnitten och data har redan förbättrat företagets affärsverksamhet. Detta är bara början.

Högaktningsfullt,
Juhana Rautiainen
programchef

Ryhti i siffror

Användning av datasystemet för den byggda miljön i oktober 2025.

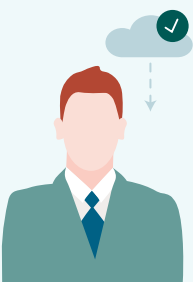
251

kommuner
använder
blanketten för
uppföljning av
detaljplan

17

kommuner
har tillstånd att
spara uppgifter
om områdes-
användningen

26

myndigheter
har tillstånd att
få uppgifter ur
systemet

57

kommuner

6

**landskaps-
förbund**

114

användare
testar
testgränssnittet

284

personer
har deltagit
i partner-
testningen

Öppna geodatagränssnitt:

har använts **11** miljoner gånger

närmare **10 000** användare
(april–oktober 2025)

Datasystemtjänsterna har tagits i bruk

Åren 2024–2025 låg fokus inom datasystemgenomförandet på informationstjänsterna. Finlands miljöcentral genomför systemet tillsammans med ett konsortium, som utgörs av Solita Oy, Sitowise Oy och Ubiqu Oy. Genomförandet grundar sig på en definition som gjordes åren 2021–2022.

Lagringstjänsterna i Ryhti-systemet infördes i början av 2024, och kommunerna och landskapen har sedan dess haft möjlighet att lämna uppgifter till systemet om tillstånd inom markanvändning och byggande. Som den första informationstjänsten infördes den grundläggande informationstjänsten och ändringsdatatjänster för byggnadsuppgifter i januari 2025. I mars öppnades de öppna tjänsterna i Ryhti: karttjänsten och geodatagränssnitt för planer och uppgifter om tillstånd inom byggande samt INSPIRE-tjänster om byggnader och byggnaders adresser.

Senare under 2025 infördes förfrågningsgränssnittet för ett enskilt objekt i byggnadsuppgifterna och den fastighetsspecifika ändringsdatatjänsten för detaljplaneuppgifter för fastighetsbeskattnings behov. Under slutet av 2025 färdigställs även ett avtalsmässigt geodatagränssnitt om byggnader med offentligt datainnehåll samt i karttjänsten ett mer omfattande datainnehåll om byggnader för användare som identifierat sig genom stark autentisering.

”Pihtipudas utarbetade framgångsrikt Finlands första detaljplan i datamodellformat och lämnade in den till Ryhti-systemet.”

I de redan införda helheterna i Ryhti-tjänsten har kompletteringar gjorts, bland annat olika produkter filtrerade enligt rätterna att få uppgifter i tjänsterna för utlämnande av byggnadsuppgifter. I och med partnertestningen och användningen av tjänsterna för utlämnande av uppgifter har det uppkommit ett behov av att göra vissa ändringar och korrigeringar i de redan genomförda tjänsterna. Datasystemet har även med hjälp av särskild finansiering utvidgats med nödvändiga tillägg bland annat i anknytning till energieffektivitetsdirektivet.

Ett objektspecifikt geodatagränssnitt för planuppgifter har färdigställts, liksom geodatagränssnitt för tomtinledning och begränsningar av områdesanvändningen. Dessa erbjuds dock inte till användarna under 2025, eftersom det inte finns något datainnehåll i gränssnittet, med undantag av två planer för Pihtipudas. Bristen på planuppgifter är en utmaning för användningen av datasystemet och för att fördelarna ska realiseras även i övrigt. De enda gällande planerna i datasystemet är det material på planindexnivå från Södra och Norra Savolax som tagits fram inom VOOKA-pilotprojekten (gällande planer till datasystemet för den byggda miljön). Kommunerna har fått möjlighet att själva införa material på planindexnivå för gällande planer i systemet, men tills vidare har kommunerna inte gjort det.

Utöver brist på planmaterial har även ändringar i förordningar och lagstiftning varit en utmaning för genomförandet av datasystemet. Till exempel införs möjlighet att visa det objektsspecifika geodatagränssnittet i karttjänsten i Ryhti först år 2026, för att ändringarna i förordningen om utformningen av planbestämmelser ska kunna inkluderas. Inom områdesanvändningen har en utmaning i genomförandet även varit att planläggningen i datamodellformat är någonting nytt och planläggning en komplex process.

I oktober 2027 fick 17 kommuner tillstånd att spara planer i datamodellformat via gränssnittet i Ryhti. Av dessa är det bara Pihtipudas som faktiskt har lämnat in planläggningsuppgifter till Ryhti. När det gäller tidståndsprocessen för byggande har ännu inte en enda kommun börjat använda Ryhti. Hela 251 kommuner har fått tillstånd att spara blanketter för uppföljning av detaljplan i anslutning till gränssnittet i Ryhti. Av tjänsterna för utlämnande av byggnadsuppgifter används ändringsdatatjänsten för byggnadsuppgifter av tre myndigheter och dataanvändningstillstånd innehas av fyra andra myndigheter och regionala räddningsverk. Skatteförvaltningen håller på att införa den fastighetsspecifika ändringsdatatjänsten för detaljplaneuppgifter inom fastighetsbeskattningen i november 2025. De öppna nationella geodatagränssnitten i Ryhti användes 11 miljoner gånger mellan april och oktober 2025, det totala antalet användare har varit närmare 10 000.

Kommunerna, landskapsförbunden och systemleverantörerna fortsatte att utveckla systemen i partnertestningsprojekten. Genom arbetet inom projekten säkerställs att de olika systemen kan ta fram information enligt de riksomfattande datamodellerna och förmedla information till Ryhti. Fram till oktober 2025 hade 13 av projekten avslutats, men inom 17 projekt fortsatte arbetet. Totalt 57 kommuner har deltagit direkt i partnertestningsprojekten och sex landskap har deltagit. Under 2025 fortsatte den täta dialogen med representanter för projekten och utifrån deras observationer gjordes även förbättringar i Ryhti.

*”Kommunerna,
landskapsförbunden och
systemleverantörerna fortsatte
att utveckla systemen i
partnertestningsprojekten.”*

Små preciseringar i lagen samt förordningar

Under 2025 gjordes endast tekniska ändringar i lagen om datasystemet. Som en del av reformen av statens regionförvaltning ändrades lagen om datasystemet så att hänvisningarna till närings-, trafik- och miljöcentralerna samt regionförvaltningsverket ändrades till hänvisningar som gäller Tillstånds- och tillsynsverket samt livskraftscentralerna. Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

KATJA-förordningen, det vill säga miljöministeriets förordning om utformningen av planbestämmelser och planobjekt i landskaps-, general- och detaljplaner, ändrades genom en förordningsändring som trädde i kraft den 1 juli 2025. I bilagorna till förordningen gjordes tekniska ändringar utifrån respons erhållen under partnertestningen.

Beredningen av miljöministeriets förordning om innehållet i projektinformationsmodeller för byggande och myndighetssyner slutfördes. Utkastet till förordning skickades för notifiering i EU i september 2025 och förordningen färdigställdes i december 2025. Förordningen träder i kraft den 1 januari 2026 samtidigt som de nya bestämmelserna om nya ansökningar om bygglov i bygglagen träder kraft.

Interoperabilitet för information om den byggda miljön

Det huvudsakliga målet för arbetet med interoperabilitet för information om den byggda miljön har varit att definiera de uppgifter som behövs i Ryhti-systemet på ett semantiskt entydigt sätt i interoperabelt och maskinläsbart format. Arbetet bygger på 6 och 22 § i lagen om informationshantering och på EU-kommissionens europeiska ramverk för interoperabilitet (EIF).

I interoperabilitetsarbetet har 58 anskaffningar av experttjänster gjorts under projektet. Dessa har i huvudsak varit projekt för att definiera datamodeller, ordlistor och kodlistor. I projekten inkluderas också bland annat utrednings- och experttjänster som stöder arbetet med den övergripande arkitekturen samt standardiserings- och intressentarbetet. Budgeten för interoperabilitetsarbetet har åren 2020–2025 varit knappt 2,6 miljoner euro.

I ordlistorna för den byggda miljön finns totalt cirka 1 300 terminologiskt definierade begrepp. Under projektet färdigställdes cirka 45 datamodeller, som inkluderar cirka 340 kodlistor. De datamodeller, kodlistor och ordlistor som har utarbetats inom projektet är öppet tillgängliga bland verktygen på Interoperabilitetsplattformen och projektens slutrapporter i Projektfönstret. Dessutom har anvisningar om arbetet med interoperabilitet och ordlistor sammanställts på miljöministeriets

webbplats. Genom att använda de definitioner som finns på plattformen kan branschen effektivisera de interna processerna inom organisationerna och processerna mellan organisationerna.

”I ordlistorna för den byggda miljön finns totalt cirka 1 300 terminologiskt definierade begrepp. Under projektet färdigställdes cirka 45 datamodeller, som inkluderar cirka 340 kodlistor.”

För informationsresursen för områdesanvändningen i Ryhti har en nationell plandatamodell, en datamodell för bindande tomtindelning och en datamodell för begränsning av områdesanvändningen utarbetats. Datainnehållet i byggnadsinformationsresursen har definierats i datamodellen för tillståndsbeslut för byggande. Dessutom har datainnehållet i kulturmiljöns informationsresurs definierats i förväg i datakomponentbiblioteket för kulturmiljön.

Inom interoperabilitetsarbetet har ett systematiskt och omfattande intressentsamarbete utförts. I de regelbundna, som mest åtta tema- och undergrupperna har cirka 250 experter (oktober 2025) medverkat från kommuner, staten, organisationer och företag. Vid mötena har man behandlat bland annat resultaten från definitionsprojekten och aktuella interoperabilitetsfrågor. Införandet av resultaten av interoperabilitetsarbetet har främjats under projektets gång genom att anordna 10 öppna informationswebbinarier om interoperabilitet som har haft omkring 250 tittare som mest.

Under 2026 fortsätter interoperabilitetsarbetet samt upprätthållandet av datadefinitionerna och intressentsamarbetet som en del av det vanliga tjänstearbetet.

Starkt stöd till kommunerna och landskapsförbunden

År 2025 fortsatte miljöministeriet, Finlands miljöcentral och DigiFinland Oy att genom sitt gemensamma Förändringsstöd stödja kommunerna och landskapsförbunden i den digitala reformen av den byggda miljön. Stödet fokuserades till att främja införandet av Ryhti-systemet, samla in uppföljningsdata, koordinera partnertestningen och erbjuda allt mera anpassade data.

Kommunernas och landskapsförbundens roll stärktes ytterligare vid övergången till införandet. Understöden till kommunerna och landskapsförbunden upplevs vara en betydelsefull stödform, för att införandet av Ryhti ska lyckas under övergångsbestämmelserna. Understöden beviljas ur den externa finansieringen av Ryhti-projektet.

I maj 2025 utlystes en fjärde omgång för ansökan om understöd för kommuner och landskapsförbund för att uppdatera informationshanteringen. I understöd beviljades 1,3 miljoner euro till sju projekt där man utvecklar tekniska färdigheter och riksomfattande modeller, inför Ryhti-systemet och förbättrar kvaliteten på datamaterialet om områdesanvändningen. Miljöministeriet har totalt beviljat 7,8 miljoner euro i understöd till kommunerna och landskapsförbunden.

Verkställandet i kommunerna har stötts genom att utarbeta kommunspecifika och gemensamma åtgärdsprogram. Genom att anpassa dessa har kommunerna planerat reformen och ansökt om understöd. År 2025 fortsatte även utbildningen Planläggning i datamodellformat – nu i form av en webbversion som avläggs självständigt. Totalt 348 experter har avlagt utbildningen.

”Miljöministeriet har totalt beviljat 7,8 miljoner euro i understöd till kommunerna och landskapsförbunden.”

En central utmaning särskilt för små kommuner är de resurser som införandet kräver. Även snäva tidsplaner och brist på handledning upplevs göra det svårare att införa systemet smidigt och att nå fördelarna med det. Å andra sidan anses ett nationellt system förbättra interoperabiliteten för information, effektivisera myndighetsprocesserna och stödja kunskapsbaserad ledning.

När Ryhti-projektet avslutas fortsätter understödet och det funktionella stödet till kommunerna och landskapsförbundet tills övergångsbestämmelserna upphör.

Det krävs fortfarande en vilja – omfattningen och genomslaget beror på individerna

Ryhti-projektet har skapat en grund för en säker digital metod att dela information. Nu uppmanas man att använda Ryhti som bas för byggnadsinformation och att lägga till material i de egna systemen i Ryhti, i stället för att skapa överflödiga byggnadsregister. När det gäller uppgifter om energieffektivitet går det att skapa länkar i systemet till de olika målgrupper som avses i direktivet. Bostadsdatasystemet kommer att integreras i Ryhti med hjälp av permanenta byggnadsbeteckningar.

Ryhti-projektet har utrett digitala färdigheter och attityder till införandet av Ryhti-systemet och till fullgörandet av de nya lagstadgade skyldigheterna inom kommunernas tekniska förvaltning. Bland de kommuner som besvarade en enkät 2025 (164 kommuner) har fyra femtedelar vidtagit åtgärder för att införa Ryhti. Antalet kommuner som har besvarat enkäten är färre än året innan, vilket påverkar tolkningen av resultaten. Till de vanligaste åtgärderna i anslutning till Ryhti-systemet hörde att delta i informationsmöten, kontakta egna systemleverantörer, ta del av nationella datamodeller för planläggning och beviljande av bygglov, dela ut information om förändringen till kommunens ledning och beslutsfattare, delta i utbildning och göra upp en konkret plan för införande av systemet.

”Fyra femtedelar av kommunerna har vidtagit åtgärder för att införa Ryhti.”

Ryhti-systemet är en informationskälla och informationsplattform som delar omfattande information om den byggda miljön och är viktig för reformen och de framtida aktörerna. Det krävs alltså vilja för att de planuppgifter som staten har begärt av kommunerna ska kunna föras in i Ryhti-systemet i informationshanteringslagens anda. Avgörande är att systemet införs i större skala av olika myndigheter och inom den privata sektorn.

Information om resultaten och föregångarnas sporrande exempel

Miljöministeriet och Finlands miljöcentral fortsatte det intensiva kommunikationssamarbetet under 2025. Målet för kommunikationen var att tillhandahålla olika målgrupper aktuell och tydlig information. Syftet var att sprida information om de nya lagstadgade skyldigheterna, de tillgängliga understöden samt om tjänsterna i Ryhti och att det är dags att införa dem. Även om kommunikationen särskilt betjänade de mest centrala målgrupperna, ville man samtidigt även nå ut till en större publik.

Under året lyfte man fram tjänster som färdigställts i Ryhti och å andra sidan sporrande exempel från föregångare. Man publicerade artikelserien Ryhdin tekijät om arbetet i partnertestningsprojekten och förberedelserna för införandet. Exempel från kommunerna och landskapsförbunden samt de tillgängliga understöden var en central del också av innehållet vid många evenemang.

Inom kommunikationen användes de huvudkanaler som etablerats under projektet och som nådde ut till målgrupperna. Dessa var nyhetsbrev, Ryhti-webbplatsen och olika evenemang. Under året publicerades sju Ryhti-nyhetsbrev, som under projektets gång har fått cirka 4 900 prenumeranter. Antalet användare på Ryhtis webbplats ökade under 2025 med 43 procent, men antalet besök låg på samma nivå som tidigare.

Under det sista projektåret ordnades enbart två Ryhti-informationsmöten, men de nådde ut till 1 300 deltagare. De nya skyldigheterna till följd av lagändringarna och datasystemet för den byggda miljön behandlades under turnén Mikä muuttuu för kommunala arbetstagare, och turnén besökte fem orter i oktober–november 2025. Det ordnades också flera öppna evenemang i anknytning till partnertestningen: bland annat demokaffepauser där slutresultaten av projekten presenterades. Medlemmarna i Ryhti-teamet deltog också aktivt i evenemang anordnade av samarbetspartner och i centrala evenemang i branschen. Ryhti-projektet kulminerar i slutseminariet som ordnas i december.

Kommunikationen inom Ryhti vann kategorin för extern kommunikation vid galan Finnish Comms Awards 2025.

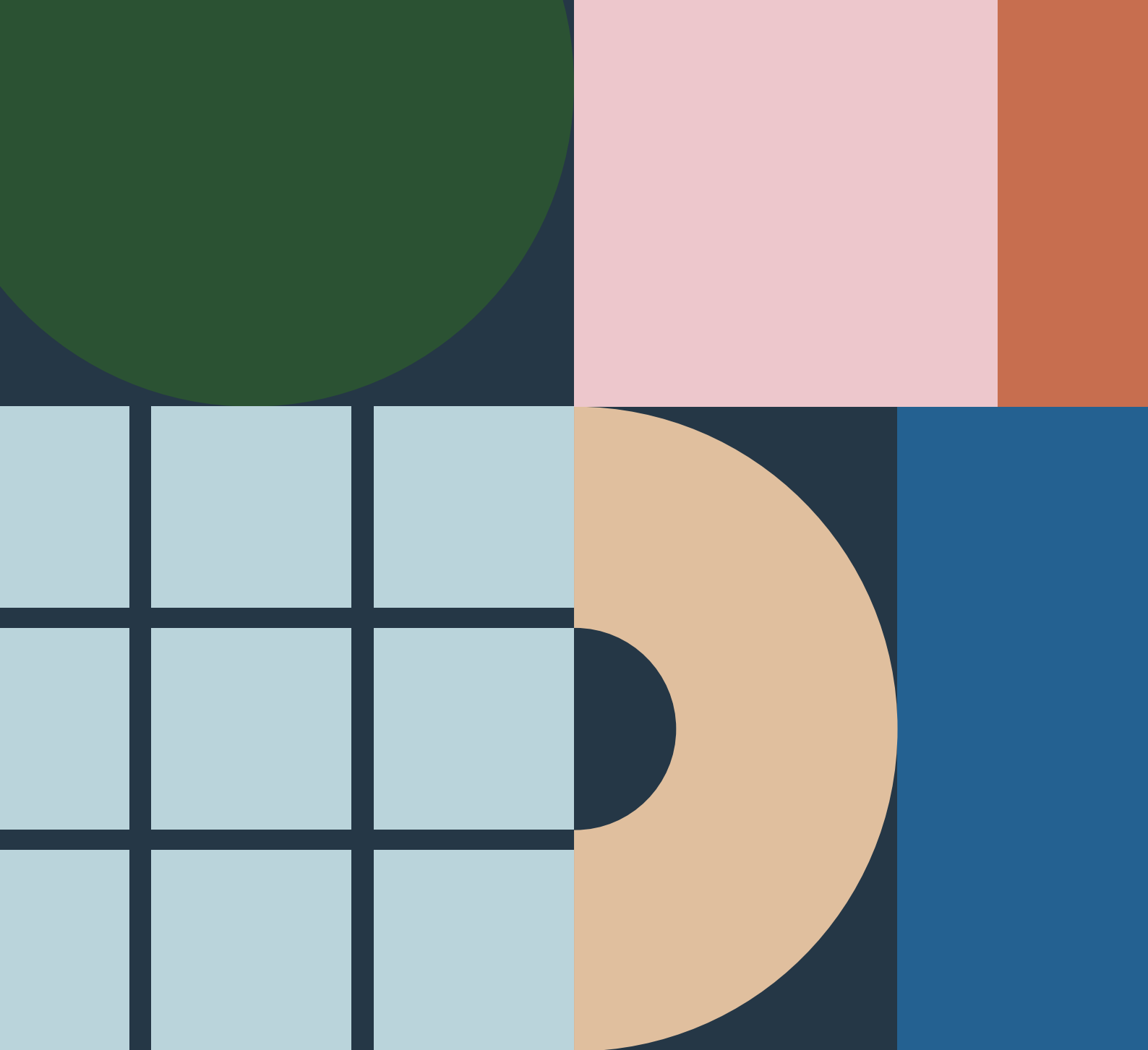
Juryn motiverade valet så här: "Ett mycket krävande projekt med många mått mätt: ett mycket ambitiöst och redan i förväg erkänt arbetskrävande mål, överlag ett svårförklarat ämne samt ett stort antal intressenter som det var viktigt att kommunicera tydligt och vid rätt tidpunkt till. För att få en bra start på arbetet med att skapa en informationsinfrastruktur på riksomfattande nivå har det krävts ett verkligt kompetent planerings- och beredningsarbete. Utifrån resultaten och kundresponsen har byrån lyckats jonglera upplägget utmärkt åt alla håll."

Kommunikationen inom Ryhti vann kategorin för extern kommunikation vid galan Finnish Comms Awards 2025

Indikatorer för projektet, läge 11/2025

	Möjliggöra förändringen	År	Mål	Utfall	År	Mål	Utfall
1	De uppgifter som enligt reformen av MBL ska finnas i Ryhti har definierats på Interoperabilitets-plattformen	2022	90 %	100 %	2023	100 %	100%
2	Planernas yttre gränser och centrala kärnuppgifterna har digitaliserats i datamodellformat	2024	generalplan 20 % detaljplan 10 %	10 % av detalj- och generalplanerna (2025)	2029	generalplan 100 % detaljplan 100 % landskapsplan 100 %	
3	Gränssnitten för mottagning och utlämnande av uppgifter är klara	2023	45 %	45 %	2024	100 %	95 %
4	Ryhti har förmåga att ta emot uppgifter enligt plandatamodellen	2023	Ja	Ja			
5	Ryhti har förmåga att ta emot uppgifter enligt datamodellen för bygglov	2023	Ja	Ja			
6	Hur nödvändigt och godtagbart projektet upplevs av huvudmålgrupperna	2022	70 % av svars-personerna anser att projektets mål är nödvändiga för den egna organisationen (4–5)	84 %	2024	90 %	N/A
7	Ryhti-projektets synlighet i parternas kanaler och medier, antalet träffar och deras ton i relevanta kanaler (i förtjänad media)	2021	I genomsnitt synligt minst 3 ggr/mån.	medeltal synligt 4,4 ggr/mån.	2023	I genomsnitt synligt minst 7 ggr/mån.	7,5 (2023) 3 (2025)
8	Antal kommunspecifikt utarbetade åtgärdsprogram	2022	155 (= 50 % x [293 kommuner + 16 landskapsförbund])	217	2023	278 (= 90 % x [293 kommuner + 16 landskapsförbund])	287
9	Lagstiftningen gäller och tillämpas	2024	Lag om data-systemet för den byggda miljön	Ja	2025	Bygglagen	Ja
	Övergång till nya arbetsrutiner	År	Mål	Utfall	År	Mål	Utfall
10	Antal kommuner som skickar uppgifter om nya planer enligt plandatamodellen till Ryhti	2024	5 kommuner	1 (2025)	2028	100 % av de kommuner som gör nya planer	
11	Antal kommuner som skickar beslut om bygglov i datamodellformat till Ryhti	2025*	5 kommuner	0	2027*	100 % av de kommuner som fattar beslut om bygglov	
12	Antal användare som utnyttjar Ryhti	2025	3 avtalsanvändar-organisationer	över 20	2028	20 avtalsanvändar-organisationer	
	Projektets resultat	År	Mål	Utfall	År	Mål	Utfall
13	Antal nya tjänster och produkter som utnyttjar uppgifterna i Ryhti	2029	20	ca 10 (2025)	-	-	

*Lagstiftningen trädde i kraft senare än ursprungligen tänkt, varför måläret för indikatorn inte stämmer överens med den genomförda lagstiftningen. Målnivån på 100 % förväntas uppnås 2028.

RYHTI Den byggda
miljöns
data